

ปัญหาการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

นางสาวชนิดาพร ภูเวื่อน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE OBSTACLES OF ASSET CONFISCATION
UNDER ANTI-MONEY LAUNDERING ACT B.E.1999

Miss Chanidaporn Phuruan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

511707

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหาการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตาม
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

โดย

นางสาวชนิดาพร ภูเรือน

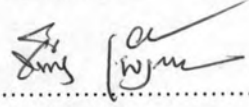
สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

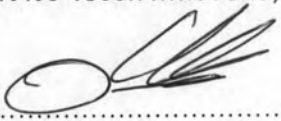
ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส

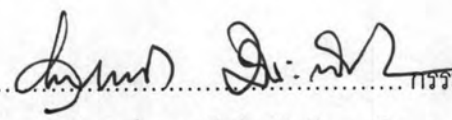
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

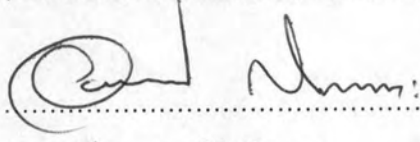

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ อรรถพล ลิขิตจิตถะ)

ชนิดาพร ภูเรือน : ปัญหาการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. (THE OBSTACLES OF ASSET CONFISCATION
UNDER ANTI-MONEY LAUNDERING ACT B.E. 1999) อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก :
ศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส, 162 หน้า.

อาชญากรรมเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและคงอยู่ในสังคม ขณะที่สังคมพยายามควบคุมอาชญากรรม
ที่เกิดขึ้น อาชญากรรมก็มีการพัฒนาตัวเองตลอดเวลา และนอกจากรูปแบบในการก่ออาชญากรรมที่
เปลี่ยนไป วัตถุประสงค์ในการประกอบอาชญากรรมก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย จากเดิมที่เป็น
การประกอบอาชญากรรม เพื่อล้างแค้นหรือเพื่อการดำรงอยู่ของชีวิต กลายมาเป็นการก่ออาชญากรรม
เพื่อผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นตัวเงิน หรือทรัพย์สินที่มีมูลค่ามหาศาล ปัจจุบันพบว่า การฟอกเงินถือเป็น
ปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สร้างความเสียหายในวงกว้าง

แม้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นกฎหมายที่เข้ามามีบทบาทในการ
เสริมสร้างมาตรการในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด
โดยมีการนำมาตราการดำเนินการกับทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้บังคับและได้ขยายหลักเกณฑ์การดำเนินการกับ
ทรัพย์สินให้มีขอบเขตกว้างขึ้น กล่าวคือ สามารถยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
ได้ทั้งหมด โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะมีการโอน รับโอน จำหน่าย ชุกซ่อน ปกปิด เปลี่ยนสภาพไป
หลายครั้งแล้ว หรือตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่นแล้วก็ตาม ซึ่งเป็นข้อจำกัดในกฎหมายอื่นๆ ไม่ว่าจะ
ประมวลกฎหมายอาญาหรือพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากการดำเนินการกับทรัพย์สินทางแพ่งดังกล่าวนับว่าเป็นมาตรการใหม่ยังไม่เคย
ถูกใช้มาก่อน ดังนั้นการบังคับใช้มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินทางแพ่งตามกฎหมายฉบับนี้พบว่ายังมี
ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้ ทั้งในแง่ของข้อกฎหมายและในการปฏิบัติตามกฎหมาย อันเกิดมาจาก
การที่กฎหมายที่บังคับใช้แล้วยังมีช่องว่าง ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายยังขาดแนวทาง
ที่ชัดเจนในการถือปฏิบัติ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นปัญหาในการดำเนินการให้ทรัพย์สิน
ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นกรณี
ทรัพย์สินสูญหายหรือไม่อาจติดตามกลับคืนมาได้และภายหลังศาลได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน
หรือกรณีประเทศไทยได้รับคำร้องขอจากต่างประเทศเพื่อให้ดำเนินการกับทรัพย์สินที่ตั้งอยู่ภายในประเทศ
หรือแม้แต่มีการนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมาชำระเป็นค่าเบี้ยประกันตามสัญญาประกันชีวิต
หรือจ่ายเป็นค่าจ้างนายความก็ตาม ขณะเดียวกันได้เสนอแนวทางในการบังคับคดีเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่ง
ศาล อันจะทำให้การดำเนินคดีฟอกเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันแก่ประชาชนว่า
การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินจะเป็นไปโดย ความบริสุทธิ์ ยุติธรรมและกระทบสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน
ที่รัฐธรรมนูญรับรองน้อยที่สุด สมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต.....

ปีการศึกษา.....2551

ลายมือชื่ออ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

4986227334 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : ANTI-MONEY LAUNDERING / ASSET FORFEITURE PROCEDURES

CHANIDAPORN PHURUAN : THE OBSTACLES IN OF ASSET CONFISCATION UNDER THE ANTI-MONEY LAUNDERING ACT B.E. 1999. ADVISOR : PROF.VIRAPHONG BOONYOBHAS, 162 pp.

Crime is a behavior occurs and remains in society. While the society is trying to control, it evolves. Its pattern changes, as well as its objectives, from revenge or existence to large amount of benefit. Money Laundering is viewed as economic crime that cause a vast area of damages.

Although the Anti-Money Laundering Act (AMLA) has strengthen the measures to prosecute offender and forfeit their proceeds of crime by adopting for a civil forfeiture procedure and, over time, expand its definition of asset (to be forfeited) regardless of how many times it was transferred, sold, hidden, or disguised, including when the right over the asset is transferred to a bona fide third party-which is a restriction in other laws such as the penal code or the Act on Measures for the Suppression of Offenders in an Offense Relating to Narcotics RE. 2534. Because civil forfeiture procedure is a pioneer, it faces problems and hardship in application in both legislature and procedure aspects, which occurs from the gaps in present laws and the competent officials enforcing the law also lack of guidance or best practices. This thesis points out the interesting obstacles in forfeiture procedure under the AMLA in certain area such as when the asset ordered forfeited but lost or unrecoverable or when Thailand received a request to proceed with asset in the Kingdom or when there is a need to spend the seized asset for life policy premium or lawyer fee. This thesis also suggests the execution in accordance with the judgment to enhance efficiency in procedure of money laundering case, to ensure justice and minimal damage to human rights under the Constitution the serve the will of the AMLA.

Field of Study : Laws

Academic Year : 2008

Student's Signature C. Phuruan
Advisor's Signature Viraphong Boonyobhas

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เพราะได้รับความกรุณาจากท่านศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโยภาส ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ายังรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำทางวิชาการ ให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ตลอดจนได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่านศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อรองศาสตราจารย์ ดร. ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และท่านอาจารย์อรรถพล ลิขิตจิตตะ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อคิดและคำแนะนำจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

นอกจากนี้ผู้เขียนกราบขอบพระคุณนายวีคุณ นิธิมุขรากุล ผอ.สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและสืบสวนทางการเงิน พันตำรวจโทธีรพงษ์ คุณยวิจารย์ ผอ.ส่วนสืบสวนทางการเงิน สำนักงาน ปปง. ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ เสนอแนะแนวความคิดเห็นทางวิชาการและให้ประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริง อันนำมาสู่การวิเคราะห์ วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณเพื่อนๆ ชาว ปปง. และผู้มีพระคุณทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจที่มีได้กล่าวมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายที่สำคัญยิ่ง ผู้เขียนขอขอบพระคุณบิดามารดา ที่คอยอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนด้วยดีตลอดมา หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้พอจะมีประโยชน์และคุณค่าทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดามารดา คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน รวมทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้โอกาสในการศึกษา แต่หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี การบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	8
2.1 การบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน.....	9
2.1.1 ความหมายขององค์การอาชญากรรม.....	9
2.1.2 ระดับการพิสูจน์.....	11
2.1.3 ภาระการพิสูจน์ในคดีอาญา.....	11
2.1.4 ปัญหาการพิสูจน์ความผิด.....	15
2.1.5 ปัญหาเรื่องโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด.....	17
2.1.6 การริบทรัพย์สินทางอาญากับผู้กระทำความผิด.....	18
2.2 ทฤษฎีของการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน.....	22
2.2.1 ทฤษฎีการสมคบ (Conspiracy Theory).....	22

	หน้า
2.2.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory).....	23
2.2.3 ทฤษฎีผลลัการะการพิสูจน์ (Shifting the Burden of Proof).....	23
บทที่ 3 การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	25
3.1 การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอก เงินของประเทศไทย.....	25
3.1.1 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน...	25
3.1.1.1 ความเป็นมาของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน.....	26
3.1.1.2 บทบัญญัติที่สอดคล้องกับ Model Law on Money Laundering ของ UNDCP.....	27
3.1.1.3 ความหมายของการฟอกเงิน.....	28
3.1.1.4 ความผิดมูลฐาน.....	31
3.1.2 มาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด.....	42
3.1.2.1 มาตรการทางอาญา.....	43
3.1.2.2 มาตรการทางแพ่ง.....	48
3.1.3 หลักการและแนวคิดในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิด.....	48
3.1.3.1 หลักการและแนวคิดเรื่องกรรมสิทธิ์.....	49
1) ความผิดประเภทไม่มีตัวผู้เสียหาย.....	49
2) ความผิดประเภทมีตัวผู้เสียหาย.....	50
3.1.3.2 หลักการและแนวคิดเรื่องลามิควรรได้.....	51
3.1.3.3 หลักการและแนวคิดเรื่องกฎหมายมีผลย้อนหลัง.....	52
3.1.4 วิธีการดำเนินการเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน.....	56
3.1.4.1 พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐาน.....	56
3.1.4.2 คณะกรรมการธุรกรรมมีมติให้ยึดและอายัดทรัพย์สิน.....	57

	หน้า
3.1.4.3 เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน.....	61
3.1.4.4 ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน.....	62
3.2 การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ของต่างประเทศ.....	63
3.2.1 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสหรัฐอเมริกา.....	64
3.2.1.1 สาระสำคัญของกฎหมายฟอกเงิน.....	64
3.2.1.2 ความเป็นมาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน.....	65
3.2.1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบ.....	74
3.2.1.4 กระบวนการริบทรัพย์สิน.....	80
3.2.2 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอังกฤษ.....	87
3.2.2.1 สาระสำคัญของกฎหมายฟอกเงิน.....	87
3.2.2.2 ความเป็นมาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน.....	88
3.2.2.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบ.....	90
3.2.2.4 กระบวนการริบทรัพย์สิน.....	92
3.2.3 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินออสเตรเลีย.....	95
3.2.3.1 สาระสำคัญของกฎหมายฟอกเงิน.....	95
3.2.3.2 ความเป็นมาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน.....	95
3.2.3.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบ.....	101
3.2.3.4 กระบวนการริบทรัพย์สิน.....	105
บทที่ 4 วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และศึกษาปัญหาในการดำเนินการให้ทรัพย์สิน ตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	107
4.1 การดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินของสำนักงาน ป.ป.ง. พิจารณาเปรียบเทียบกับสำนักงาน ป.ป.ส.....	107
4.2 การดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินของประเทศไทย พิจารณาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ.....	110
4.2.1 พิจารณาเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา.....	110
4.2.2 พิจารณาเปรียบเทียบกับอังกฤษ.....	113

	หน้า
4.2.3 พิจารณาเปรียบเทียบกับออสเตรเลีย.....	114
4.3 ปัญหาในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ภายหลังเมื่อศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน.....	116
4.3.1 ปัญหากรณีทรัพย์สินสูญหายหรือหมดไป.....	118
4.3.2 ปัญหากรณีทรัพย์สินอยู่ต่างประเทศ.....	131
4.3.3 ปัญหากรณีเงินหรือผลประโยชน์ตามสัญญาประกันชีวิต.....	134
4.3.4 ปัญหากรณีค่าทนายความ.....	142
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	147
5.1 บทสรุป.....	147
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	149
รายการอ้างอิง.....	155
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	162